

діяльності. 60% спеціалістів-музикантів вказали на необхідність отримання нових знань, умінь, навичок на фахових курсах СППО у період чергової атестації та здобуття більш високої кваліфікації. Наведені показники розкривають стійку мотивацію та ціннісні орієнтири на спрямованість *вчителів музичного мистецтва* до систематизованої самоосвітньої діяльності в СППО.

Отже, дослідно-експериментальний аналіз організації самоосвітньої діяльності педагогів-музикантів у системі післядипломної освіти дозволяє розглядати її у вузькому значенні – як самонавчання, а у широкому – як створення самого себе. Такий вид інформаційно-забезпечувальної діяльності збагачує творчий потенціал спеціаліста, сприяє поглибленню раніше набутих знань, удосконаленню розумових здібностей, формуванню культури праці, духовного світу людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта дорослих: енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка; [упоряд. : Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Курена; ред. рада: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : Основи, 2014. – 496 с.
2. Самообразование и компетентностный подход – качественный ресурс образования: Теория и практика. – М. : Московский центр качества образования, 2009 – 496 с.
3. Шарненкова Т. Професійна самоосвіта вчителя / Т. Шарненкова // Освіта дорослих: теорія, дослід, перспективи. – 2014. – Випуск 1 (8). – С. 138–143.

М. Іщенко,

студентка Міжнародного гуманітарного університету

г. Одеса, Україна

Керівник: кандидат філософських наук

Т.О. Крижановська

ЖИТТЯ ЯК САМОПІЗНАННЯ (АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Г. С. СКОВОРОДИ)

Дослідження творчості українських філософів в теперішній час є дуже актуальним: сьогодення змінилося, світогляд українців швидко розвивається, активна підтримка української культури, мови, стає нагальною справою, так само як і осмислення української філософської традиції. У зв'язку з останнім треба зауважити, що існує думка про «вторинність» української філософії, її несамостійність, майже повну залежність від іншої традиції. Вважаємо, що необхідно розглянути українську філософію як окремий феномен, більше того, показати значущість думок українських мислителів для подальшого розвитку сучасного суспільства, і не тільки українського. Самопізнання є однією з «вічних» філософських тем, її дослідження становить неабияку зацікавленість, особливо в часи історичних змін.

Метою статті є дослідження феномену самопізнання в розумінні українського мислителя Г. С. Сковороди за твором «Наркісс. Разглагол о том: узнай себе». Автор назвав цей твір своїм "першорідним сином". Наркісс називається така собі квітка і такий собі юнак. Наркісс – юнак, котрий у дзеркалі прозорих вод при джерелі дивиться сам на себе і закохався смертельно в самого себе. Наркіссів образ це – образ самозакоханості, який демонструє необхідність самопізнання, бо не можна любити щось невідоме. На мою думку, любов до себе невідомого це підсвідоме бажання заповнити певну душевну порожнечу всередині себе.

Людина просто не може бути ідеальною. Саме це і намагався показати Г.С. Сковорода. Адже на його думку весь світ складається із двох протилежностей : добра і зла, брехні та істини, любові та ненависті. І бачити лише одну сторону себе означає не бачити нічого. Саме тому самопізнання може допомогти людині подивитись на себе під абсолютно іншим кутом, більш адекватно оцінити себе та надати поштовх для самовдосконалення.

Моя основна задача полягає у дослідженні питання необхідності самопізнання, самопізнання заради щастя. Перш за все, хотілося б почати з аналізу твору « Наркісс», а саме з такого поняття, як

самопізнання. Одрозуміваю хочу сказати: помилковою буде думка, що самопізнання – це егоїстичність, егоцентричність та лицемірство.

Сковорода вважає, що самопізнання – це, перш за все, пізнання власної душі. «Збери всередині себе свої думки і в собі самому шукай справжніх благ. Копає всередині себе криницю для тої води, яка зростає і твоєю оселю, і сусідську» [1, с. 1]. Також центральну роль у його філософії відіграє серце. Бо саме серце вирішує якою буде людина, але ніяк не зовнішність. «О лицеміри! Не за лицем судіте, а за серцем. Сонце є джерелом... Сонце-бо не за лицем, а за джерельною силою є джерелом. Так і людина Божа... Кожен є тим, чиє серце в ньому: серце вовче — істинний вовк, хоч обличчя людське» [2, с. 1].

Отже, не тіло, а саме наша душа, серце і думка є тією «людиною», яку ми повинні пізнати. Усім відомий філософ Сократ також мав схожу думку. У нього є такий вираз «В кожній людині – Сонце. Тільки дайте йому світити» [4, с. 1]. Це надзвичайно важлива думка, бо кожен носить у собі свій маленький світ. У когось він сягає безмежності, а у когось він портативний, кишеньковий, але все-таки світ. Хочу одразу звернути увагу на те, що саме «всередині себе», тобто це саме те, що треба пізнати і роздивитись, але і зовнішню частину людини ми не можемо відокремити і відділити, як щось малозначуще. Саме зовнішня оболонка зберігає цей внутрішній світ. Бо якщо помирає людина, то з нею помирає її маленький космос. Тому пізнання самого себе не закінчується лише на тому, що ти знаєш як виглядає твоє обличчя, яку форму мають твої пальці і якого кольору є твої очі. Самопізнання – це дещо глибше. «Коли хочемо виміряти небо, землю та моря, маємо спершу виміряти самих себе» [2, с. 1]. Самопізнання є саме тим, що змушує нас дивитись на самого себе через зовсім іншу призму. Перш за все, – через призму своїх думок. «У фарбах малюнок, те ж таки у письменах є фігурою, а в будові планом. Але чи відчуваєш, що всі ці голови, як малюнок, так і фігура, і план, і симетрія, і розмір є ніщо інше як думки?» [2, с. 1]. Адже саме з думок і починаються вчинки людей. А вже за вчинками можна судити якою є людина: добра вона, чи черства та жорстока. І саме думкою, а згодом і дією можна досягти щастя.

«Поняття «щастя» у Г. Сковороди є позитивним і динамічним. Він вважав, що щастя не залежить від зовнішніх змін людського буття, його не треба шукати ніде. Коли людина щаслива, то це досягнуто завдяки її внутрішньому стану. Щоб бути щасливою, людина повинна жити в гармонії зі своїм внутрішнім світом» [3, с. 1]. Тільки «пірнувши» у себе глибше, ми зможемо дати ствердну відповідь. Але думка не самобуття, думки наші формуються через знання та любов, а мораль (бо думки бувають різного характеру) через досвід, чи то свій, чи то попередніх поколінь.

Також я відзначила для себе ще одну сквородинівську думку, яка мене дуже зацікавила. А саме людина, яка змогла, нехай навіть частково, пізнати себе, може визначити свої душевні вади і позбутися їх виховуючи самого себе. Адже, повторюся, саме людська сутність починається з думки. Думкою людина себе творить. І я абсолютно згодна з цим. Ми є тими, ким хочемо бути. Звичайно, природа думки різна. І у всіх людей думки різняться. Є хороші, а є погані, і це ще раз підтверджує думку Григорія Савича про двоякість цього світу. Стосовно поганих і хороших думок, відповідно і творення людини з цих думок, то кожна людина має право бути тим, ким хоче бути. Нехай навіть ці думки і бажання (бо саме з бажань виникають думки) будуть егоїстичними, вони все одно мають право на існування.

Також Сковорода зазначає, що значну роль, окрім думки, відіграє й віра. Адже саме вона є тим матеріалом, який закріплює думку, допомагає людині діяти. «Дух усе на все виліплює. Дух і утримує» [2, с. 1]. Особисто я зрозуміла, що віра – це не просто те, що закріплює думки. Це – набагато більше. Віра, у розумінні Сковороди, тотожна зі словом дух. І тотожна з релігійними поняттями. Тобто це ще й віра в Бога. «Г. Сковорода твердить, що Бог хоче лише щастя для людини і веде її до щастя. Пристрасті, за філософом, повинні бути поборені волею, знаходиться під контролем розуму. Не та людина щаслива, в житті якої немає розчарувань, зрад, страждань, а та, яка вміє прийняти їх і опанувати ними на дорозі до щастя» [3, с. 1]. На думку автора, саме Бог відіграє досить значну роль у житті та самопізнанні людини. «Людина дивиться на лице, а Бог зрить на серце» [2, с. 1]. Віра зумовлює у людині думки про те, як людина живе, чи виконала задум Господа.

Отже, можемо *підбити підсумки* із усього вищевикладеного. Думка Григорія Сковороди є не типовою, і нею можна маневрувати, до цієї думки можна підходити з різних позицій. І дивитися по різному.

Самопізнання – це не пізнання свого фізичного тіла. Це пізнання своєї глибшої сутності. Що стосується самопізнання, то я упевнилась у думці, що без пізнання самого себе жити не можна. Адже, людина яка не знає себе, щасливою не буде. Бо тільки пізнавши себе, можна знайти своє міс-

це у суспільстві, своє покликання та призначення. Але ще раз хотілося б зазначити, що за Сковородою, пошук себе, це не тільки робота розуму, не тільки раціональний підхід, а й духовна складова людини. І у цьому можна побачити глибший зміст. Адже реалізувати себе у цьому світі, це теж задум Господній.

Особисто я вважаю, що проблема з самопізнанням актуальна і зараз. І скоріше за все, буде актуальною ще довгий час. Бо як уже було сказано раніше – самопізнання це пошук себе у цьому світі, а це дуже важливо, як для особистісного, так і для суспільного буття людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цитати Г.С. Сковороди [Електронний ресурс] / Життя і творчість Григорія Савича Сковороди. – Режим доступу: <http://scovoroda.info/aphorism.php>
2. Григорій Сковорода. Наркис. Розмова про те: Пізнай себе [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://varsavva.narod.ru/narkis_ukr.html
3. Андруцька Я. Принцип самопізнання людини як шлях досягнення істинного щастя у філософії Г. С. Сковороди [Електронний ресурс] / Я. В. Андруцька. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_NITSHB_2011/Psihologia/7_80637.doc.htm
4. Сократ [Электронный источник] / Викицитатник. – Режим доступа: <http://ru.wikiquote.org/wiki>

О.Л. Комарова,

*викладач Міжнародного
гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна*

О.В. Березінська,

*старший викладач Міжнародного
гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна*

АНАЛІЗ ЯК ФУНКЦІЯ МОНІТОРИНГУ

Реформування системи освіти Україні, що відбуваються протягом останніх років під впливом соціально-політичних, економічних та геополітичних процесів, значною мірою відбилося на системі як вищої навчальної системи, у томі числі й на системі управління освітою та її якості. До першочергових завдань, які має вирішувати держава у сфері вищої освіти, увійшли ті, що проголошують необхідність запровадження нових управлінських механізмів розвитку освіти та моніторингу якості освіти, заснованого на науковому підході до аналізу проблем та оперуванні достовірною статистичною інформацією.

Поняття «моніторингу» неоднозначно сприймається освітянами. В Українському педагогічному словнику тлумачення терміну «моніторинг» є поки ще відсутнім [2]. Теоретично-практичні засади моніторингу якості освіти достатньо викладені у працях І. Є Булах, Г. В. Єльнікової, В. А. Кальнея, О. І. Локшиної, Т. О. Лукіної, С. М. Шведова, С. Є. Шишова, у Віснику «Тестування і моніторинг в освіті». На основі вивчення й аналізу наукової літератури ми дійшли висновку, що моніторинг – сфера наукової компетенції інформації, яка вивчає структуру та загальні особливості виховної діяльності, а також питання, пов'язані зі збиранням, зберіганням, пошуком, аналізом відповідних даних щодо різних сфер виховання; квалітології – триєдиної науки, що охоплює теорію якості, теорію оцінювання і теорію управління якістю. Під моніторингом розуміємо вид систематичної педагогічної діяльності, спрямований на набуття нових знань, інформації та ін., на виявлення визначених проблем за допомогою засобів і методів, накопичених і розроблених наукою, який максимально реалізує в собі закони виховання та розвитку особистості і забезпечує можливість прийняття конкретних управлінських рішень.

Аналіз наукових педагогічних джерел, в яких розглядаються поняття «моніторинг» та «аналіз», дозволяє нам зробити висновок, що вони обидва забезпечують об'єктивну основу для прогнозування якісних змін і прийняття управлінських рішень розвитку освіти [1]. Проте, якщо моніторинг